

FORSÅVASSDRAGET- 2022

videoovervåking

Bestand & Beskatning

Robin
Sommerset
15.11.2022

Forsåvassdragets Elveeierlag SA

Narvik kommune- Nordland

2022 ble en sesong med dårlig oppgang av laks og sjørret i laksetrappa. Totalt innsig svært lavt. Laveste gytebestand siden 2012. Fortsatt lav beskatning av laks. Gytebestandsmål ikke oppnådd.

FORORD

Videoovervåkingen ble i 2022 finansiert av Fylkesmannen i Nordland og Forsåvassdragets Elveeierlag SA. En utvidet samlerapport for årene 2019-2022 ferdigstilles i løpet av vinteren 2023.

Innhold

FORORD	1
FORSÅVASSDRAGETS ELVEEIERLAG SA	2
OPPGANG LAKSETRAPP	2
FANGST	3
LAKS	4
SJØØRRET	6
SMOLT PREDASJON	6
LUS	8
OPPDRETSLAKS	8
PUKCELLAKS	8
GYTEBESTANDSMÅL	8

Forsåvassdraget- 2022

FORSÅVASSDRAGETS ELVEIERLAG SA

Forsåfossen laksetrapp ble åpnet 30. mai og stengt 30. september 2022. Trappa ble stengt over 1 måned tidligere enn normalt dette grunnet sterkt behov for vedlikehold. Tetting av hull og sprekker med betong ble utført. Dette var svært viktig å få gjort da fisketrappa ved normal vannføring i elva i praksis var er av funksjon grunnet for lite vann. At fisketrappa fungerte tilstrekkelig sesongen 2022 er utelukkende på grunn av regnsommer og høy vannføring i elva. Deler av laksetrappa er fortsatt i svært dårlig forfatning og er avhengig av årlig vedlikehold for å fungere. Vedlikeholdet med tetting av hull og sprekker må anses som en midlertidig nød reparasjon. For permanent reparasjon kreves det en betydelig investering.

OPPGANG LAKSETRAPP

Tabell 1- oppgang i Forsåfossen laksetrapp fordelt på måned, art og størrelse. All fisk er registrert med kontinuerlig videoovervåking.

	Juni	Juli	August	September	Oktober
<65cm	24	60	51	5	0
65-90cm	24	18	25	3	0
>90cm	2	0	3	0	0
Sum laks	50	78	79	8	0
Sjørret	5	10	30	22	0
Sum	55	88	109	30	0

Tabell 2- total oppgang.

	Antall fisk
<65cm	140
65-90cm	70
>90cm	5
Antall laks	215
Sjørret	67
Totalt antall	282

Total oppgang i Forsåfossen fisketrapp var **282** fisk, derav **215** laks og **67** sjørret.

Fastsettelse av fisken lengde er gjort med måling av fiskens lengde på videoskjermen og multiplisert med en faktor utfra kameraets synsbredde. Dette viser seg å gi tilfredsstillende mål på fiskens lengde. Største registrerte laks var i år 98 cm lang, mens største sjørret var 62 cm lang. Normal oppgang i juni måned med 50 laks. Meget dårlig oppgang av laks og sjørret i juli måned. August var innenfor normalen med laks, men langt under for sjørreten. I september som normalt er den beste måneden for oppgang av sjørret var det totalsvikt.

FANGST

For sesongen 2022 ble fiskereglene vedtatt for sesongen 2021 i hovedsak opprettholdt. Nytt av året var innføring av døgnkvote på 1 laks og sesongkvote på 5 sjørret. Formålet var å fortsatt ha en lav beskatning slik at gytebestandsmålet i størst mulig grad skulle oppnås. Fiskesesongen varte fra 15-06 til 31.08

All laks over 65 cm var fredet hele sesongen, i tillegg var det «lett» fiske i fluesonen nedenfor Forsåfossen laksetrapp. Fortynget flue, snører, og fortom er forbudt.

Tiltakene fungerer etter hensikt og de fleste fiskerne er positiv til reglene.

Beskatningen av laks ble også i 2022 lav, og med høy gjenutsettings prosent.

Tabell 3. Viser antall solgte fiskekort, antall innleverte fiskekort.

Korttype	Solgt	Innlevert	% innlevert
Døgn	53	42	80
Sesong	47	27	57
Uke	11	7	64
Totalt	111	76	68

Tabell 4. Viser antall kg innrapportert avlivet og gjenutsatt laks samt prosent gjenutsatt laks. **Fangstrapportering 68%.**

	Avlivet laks/kg	Gjenutsatt laks/kg	% Gjenutsatt
Over laksetrapp	10	15	60
Under laksetrapp	41	20	33
Sum vassdrag	51 kg	35 kg	40,7

Tabell 5. Viser beskatning av laks av totalt innsig og av oppgangen i laksetrappa. Totalt innsig er oppgang + innrapportert fangst nedenfor laksetrappa. Beskatningen vises både i antall % fisk og på % vektbasis. **Fangstrappertering 68 %**

	Antall	Avlivet	Vekt	Beskatning/ antall
Totalt innsig	233	13	35	6,4 %
Oppgang laksetrapp	215	5	10	1,8 %

LAKS

Det ble historisk sett en dårlig laksesesong med en oppgang på 215 laks i laksetrappa. Gjennomsnittet for årene 1996-2005 er på **464** laks. Totalt innsig langt under normalen med 233 laks mot **648 laks** som snitt for årene 1996-2005.

For å kunne nå snittet for periode 1996-2005, måtte innsiget i 2022 ha økt med i nesten 400 laks.

Det er i hovedsak en reduksjon av smålaks som innvirker negativt på statistikken, men i 2022 var også innsiget av mellomlaks lavt.

Tabell 6. Viser det totale innsiget av laks til vassdraget for de tre beste årene, de tre dårligste årene og de tre siste årene, for perioden 1992-2022. Innsiget beregnes ut fra registrert oppgang i laksetrappa + fangst nedenfor trapp, justert til 100% fangstrappertering.

3 beste år	Innsig antall laks	3 dårligste år	Innsig antall laks	3 siste år	Innsig antall laks
1998	801	2011	189	2020	364
1999	1172	2021	252	2021	252
2000	847	2022	233	2022	233
<i>Gjennomsnitt</i>	940	<i>Gjennomsnitt</i>	224	<i>Gjennomsnitt</i>	236

Som tabellene ovenfor viser er laksebestanden i dag langt fra størrelsen den normalt skal ha.

Gytebestanden i vassdraget ble i 2022 ikke oppnådd for første gang siden 2012. Sterkt redusert fangst nedenfor laksetrappa som følge av de restriksjoner som elveeierlaget og fylkesmannen i samarbeid har innført er hovedårsaken til oppnådd gytebestand i 9 av de 10 siste sesongene. Potensialet til produksjon av laks i Forsåvassdraget er betydelig høyere enn siste års innsig av laks viser.

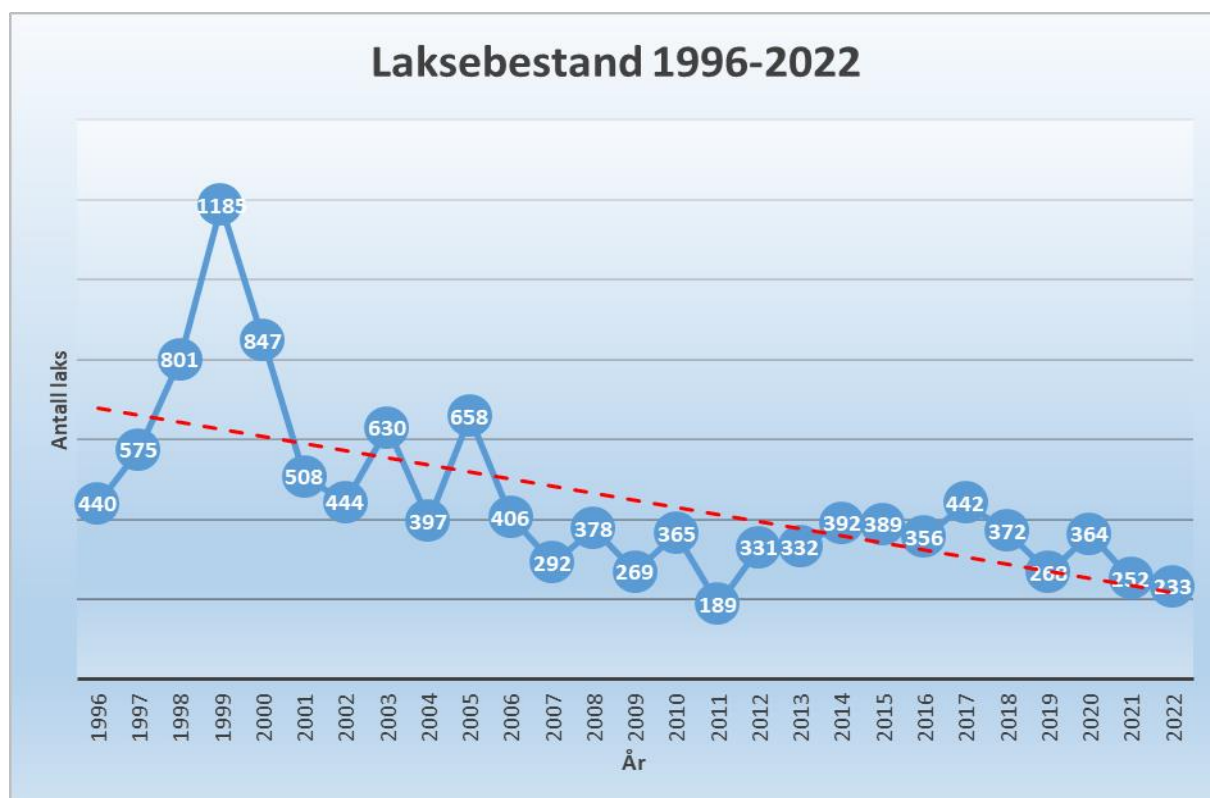
Siste toppår for laks i vassdraget var i 2005, det er 18 sesonger siden. I denne perioden var det heller ingen gode eller over middels sesonger. Av de 18 siste sesongene hadde hele 16 av dem ett innsig av laks som var lavere enn den dårligste sesongen i perioden 1996-2005. kun sesongene 2006 og 2017

hadde ett høyere innsig av laks. Denne negative utviklingen var lenge ett lite mysterium.

Forsavassdraget var i flere år det beste laksevasdraget i Ofoten regionen.

Høy beskatning eller lavere sjøoverlevelse kunne ikke alene forklare reduksjon. Sammenlignbare vassdrag i regionen viste ikke samme negative utvikling. De kunne vise til flere normale sesonger og enkelte toppår, blant annet i Varpavassdraget og Tjeldelva. Tjeldelva som er nabovassdraget til Forsavassdraget i Ballangen kommune hadde i 2017 ett toppår med en bestand på ca. 1000 laks, det er over dobbelt så mange som Forsavassdraget.

Nedgangen i Forsåvassdraget kan nok best forklares med summen av flere faktorer som alle virker negativt på laksebestanden. Nedgangen fra 2006 frem til 2012 kan trolig i vesentlig grad skyldes nedslamming av gyteområder og dertil redusert produksjon. Slammet på gyteområdene vaskes langsomt ut. Likevel har ikke bestanden økt så mye som vi hadde håpet og trodd den skulle, til tross for at vi ser forbedring på produksjon av laksunger i vassdraget og visuelt sett en økt mengde med smolt som vandre ut. Predasjon i munningen av Forsåelva har vært observert lenge, men ikke i ett slikt omfang som vi ser i de siste årene. Hvorvidt det er årsaken til lavt innsig av laks er vanskelig å si konkret, men vi mistenker at det kan ha stor betydning for de senere år. Mer om det på side 7.

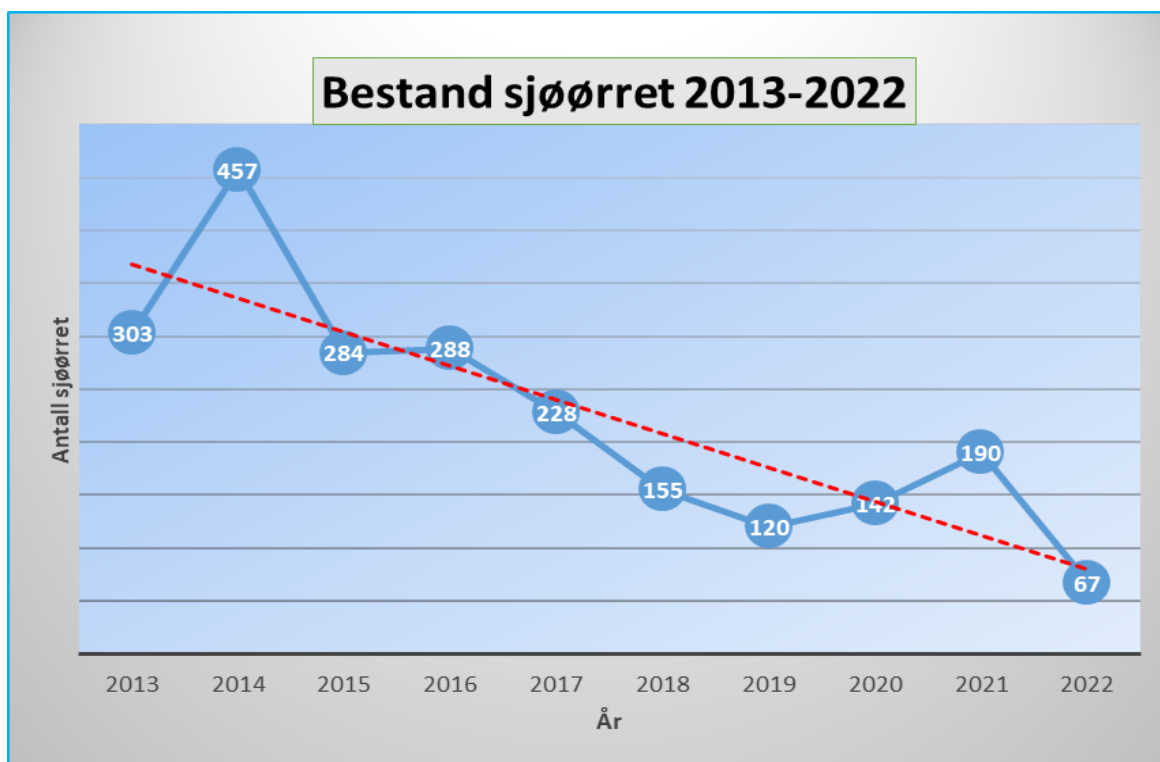

Figur 1. viser total innsig av laks for perioden 1996-2022, med trendlinje. Totalt innsig er fangst nedenfor laksetrapp pluss fangst nedenfor laksetrappa. Tallene er justert til 100% fangstrapporterings.

SJØØRRET

Betydelig færre sjøørreter en normalt. Kun 67 sjøørret ble registrert mens det i 2014 var en oppgang på 457. De virkelige store sjøørretene som ble observert og registrert vassdraget på 80-90 tallet og utover 2000 tallet har vært helt fraværende de siste årene. Vi må tilbake til 2013 for å finne siste storørret, den ble registrert på video og målt til 92cm. Ørret mellom 60 og 80 cm og enkeltindivider fra 80- opp mot 100cm var årlig registrert i laksetrappa tidligere, i hovedsak i september måned.

Nedgangen de siste årene er grunn til bekymring. Svært få sjøørret smolt ser ut til å overleve første sesongen i sjøen. Predatorer (se smolt predasjon) og lus kan være årsak til lav overlevelse.

Figur 2. viser antall sjøørret registrert på videotelling i Fisketrappa for årene 2013-2022, med trendlinje.

SMOLT PREDASJON

Utløp og munningsområdet fra Forsåelva og ut i fjorden er svært kort og hvor det raskt blir dypt hav, og flo sjø går helt opp til Forsåfossen og laksetrappa. Om våren og for-sommeren i tiden hvor smolten vandrer ut av vassdraget samler det seg opp store mengder sei og noe torsk i utløpet. Dette er også kjent fra mange andre vassdrag i Norge. Vi har lenge hatt mistanke om at dette forårsaker høy predasjon på utvandrende smolt. Vi har observert dette i flere år hvor sei går og beiter på smolt i

munningen. Stimer med smolt har blitt jaget opp på land og større flak med sei følger etter stimer med smolt fra munningen og utover havet i aggressivt tempo. Visuelt på overflaten vises seiens predasjon på smolt med en adferd som er ganske lik predasjon på sildunger og små makrell.

Forsøket fra 2017 ble videreført i årene etter. I juni 2022 ble det fisket opp 60 sei hvor 5 av disse hadde smolt i magesekken. Til sammen 6 smolt. Predasjonen fra sei beregner vi som lavt for sesongen 2022. Det var i hovedsak sei av mindre størrelse som holdet seg ved elva denne sesongen, under 50 cm lengde. Mer om dette i samlerapporten for årene 2019-2022 som ferdigstilles vinteren 2023.

Bildet viser 8 seier fisket i munningen av Forsåelva, 12 juni 2018. Disse 8 hadde til sammen spist 10 smolt.

LUS

Generelt lite lus observert både på laks og sjørøret denne sesongen. Men det må påpekes at antall observasjoner og gjennomførte tellinger av lus er lavt.

OPPDRETTSLAKS

Det ble ikke gjennomført overvåkingsfiske på gyte plassene høsten 2022, dette grunnet for høy vannføring i hele oktober.

5 oppdrettslaks ble tatt ut nedenfor Forsåfossen i september måned. på videoovervåkingen registrerte vi en sikker oppdrettslaks og 2 usikre, i løpet av sesongen.

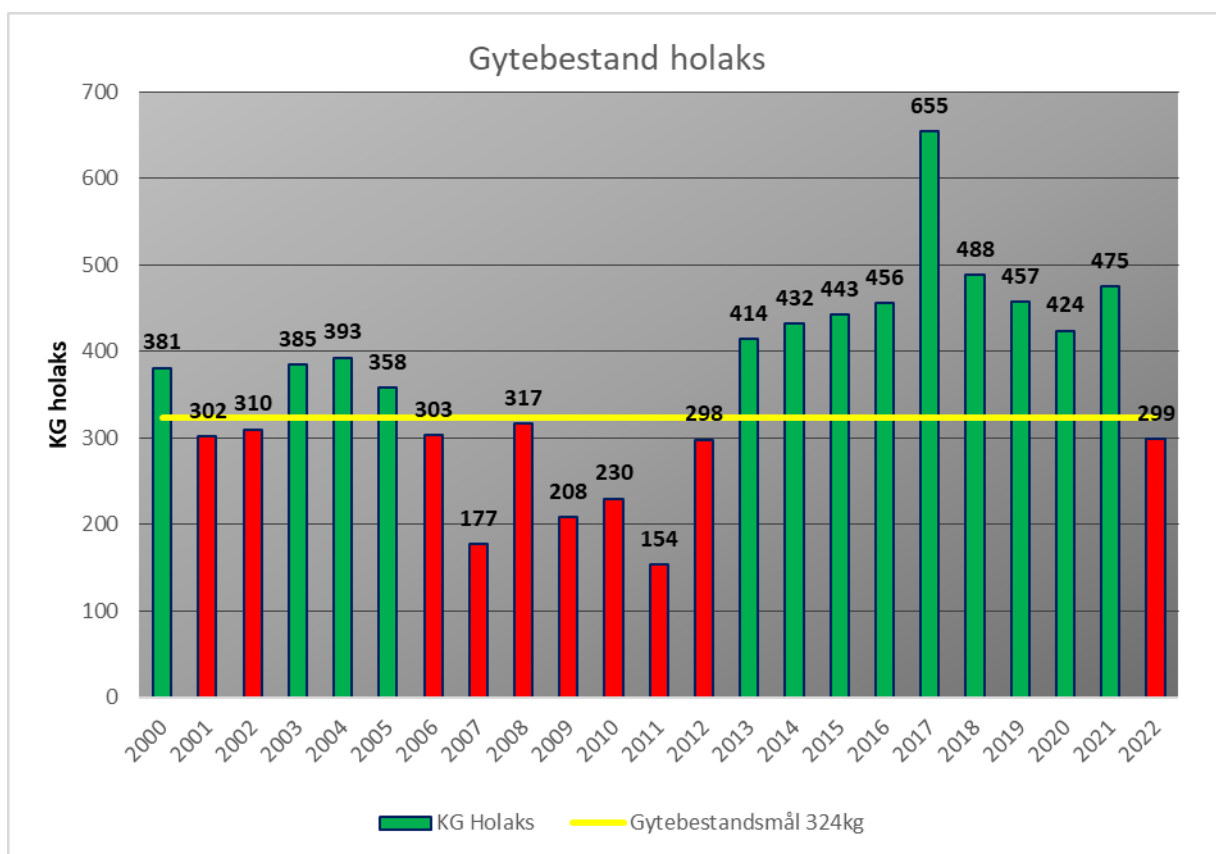
PUKHELLAKS

Ingen fangst eller observasjon av pukkellaks i 2022.

GYTEBESTANDSMÅL

Gytebestandsmålet for Forsåvassdraget er 324kg holaks. Beregnet gytebestand er basert på registrert laks på video og fangstdata. Våre tall viser en gytebestand på **299 kg holaks**. Måloppnåelse **92 %**. Gytebestandsmålet er dermed **ikke** oppnådd for sesongen 2022.

Gytebestanden av holaks på 299 kg. må anses som maksimal bestand. Faktorer som predasjon fra mink og oter samt ulovlig fiske og feil fangstrapportering kommer som fratrekk på gytebestanden. Det er derfor fordelaktig å ha en beregnet gytebestand som er større en gytebestandsmålet. For å redusere feilkildene noe er fangst- rapporteringen justert til 100% i beregningen av gytebestanden.

Figur 3. viser gytebestand for årene 2000-2022. Tallene er beregnet fra oppgang i laksetrappa fratrukket fangst over trapp, justert til 100% fangstrapportering. Tallene må anses som maksimal gytebestand.

For 2022 sesongen var antall laks 36% av gjennomsnittet for perioden 1996-2005. Uten restriksjoner i fisket er det grunn til å anta at fisketrykket og fangst av laks hadde økt. Uttaket kan først øke når vassdraget viser en stabil høyere produksjon over tid og antall tilbake vandrende laks øker til normalt nivå. Det er ikke tilfellet i dag. Det fordelaktig å ha en så høy gytebestand som mulig. Dette for å sikre en høy produksjon og øke antallet flergangsgytere. I tillegg har laksen tatt i bruk Melkeelva, som må regnes som nytt område til produksjon av laks, dette øker behovet for høyere gytebestand i forhold til tidligere år.

Forsåvassdragets elveeierlag vil i årene som kommer fortsette å ha ett sterkt fokus på beskatning av laks i kombinasjon med ivaretagelse av allmennhetens interesse for rekreasjon og sportsfiske i vassdraget.

Prosjektansvarlig

Robin Sommerset

Styremedlem